

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 június Képzőművészet

Gárdonyi László: Dialektikus átcsapás

A már Korniss által is hangsúlyozottan megrendezettnek titulált 2011-es sorozat a felszámolódás utáni állapot bemutatása. (...) A betlehemes találkozón részt vevő, többféle nációjú hagyományőrzőket – az autentikusság a lényeg itt, nem a származás – kellékeikkel együtt az alkotó azokban a terekben exponálta, ahol mi, és immáron ők is élnek. (...) A panelház előtt álló, beöltözött és minden szükséges kellékkel ellátott színes figurákra ránehezédő tömbházárnyék a világuk erodálódásának allegóriája.*

Tóth Balázs Zoltán az alkotói intencióhoz hű elemzése Korniss Péter betlehemesekről készült fotósorozatáról több mint gondolatébresztő. Ugyanakkor a felismerések, amikhez a szöveg vezet, akár ellentétesek is lehetnek az értelmezésével, a gondolatok dialektikus átcsapással saját maguk inverzvé válhatnak.

Azt hiszem, kicsit távolabbról kell kezdenem: a fényképészet médiumát kell vizsgálat alá vonni. Mit jelent a megrendezettség fogalma egy olyan eszköznél, mely a tárgyakról visszaverődő fényt gyűjti mechanikus módon egy fényérzékeny felületre? Az alkotó a tárgyakat magukat tudja csak elrendezni. Nem rábukkan a kapcsolatra, ahogy tenné ezt, ha egy ellesett pillanatról, vagy dokumentarista intencióról lenne szó, hanem aktívan elrendezi, megalkotja a kompozíciót. Eszközészlete túllép a képkivágáson, a gép finomhangolásán. Felmerül azonban a kérdés, meddig képes belenyúlni a világba? Mi az a határ, ameddig képes ellenőrzése alatt tartani a részleteket? A fotóalanyok elhelyezkedése, ruházatuk, a helyszín kiválasztása, ezek még mind nyilvánvalóan alkotói hatalma alá esnek. De mi a helyzet a részletekkel? Egy felcsúszott ingujj, egy meglibbenő szalag, minél kisebb a vizsgált egység, annál nagyobb teret kap a véletlen. Nehezen hihető, hogy a plázában álló fenyőfa minden tűlevele úgy, és pontosan úgy áll ott, ahogy a fényképész akarta. Nem kérdés, hogy Korniss döntötte el, hogy egy karácsonyfa álljon a kép tengelyében, talán még azt is, hogy milyen díszek legyenek rajta, de nem választhatott akármilyen fát: lehetőségeit a valóságban előforduló véges variációk határozták be.

Miért fontos ez? Mert a kérdésfeltevés felülírja a szokásos dokumentarista-rendezői fogalom párosát a fényképméletnek, rideg határok helyett folyamatokban, elmosódott halmazokban engedi láttatni a jelenségeket.

Korniss 2005-ös sorozatában már stúdióháttér előtt fotózza népi ruhás alanyait, hogy megmutassa a hagyomány elhalását, a kulturális változást. A 2011-es sorozat azonban ennek nem csak a bővítése és logikus továbbvitele. Ha 2005-ben a háttér „kimetszette” a portré alanyait mindennapi világukból, akkor a 2011-es Szembesítés a mai mindennapi kultúránk láttelepe. A képek, amelyek a rendezői fényképészet nyilvánvaló szándékát viselik magukon, hirtelen kifordulnak önmagukból, és dokumentummá válnak. A mi mindennapi kultúránk lenyomatává, ahol a betlehemező népi hagyomány nem önálló, az ünnepbe szervesen

illeszkedő kulturális egység, hanem kontextusra, professzionális szervezésre szorul. A debreceni Nemzetközi Betlehemes Találkozó tökéletes példája a színpadra helyezésnek. A ruhát már jelmeznek látjuk, ami nem autentikus környezetében, hanem egy színpadon jelenik meg. Korniss kivitte alanyait a mi mai karácsonyi környezetünkbe: a lakótelepi térre, a karácsonyi nagybevásárlás szinte már szertartásos helyszínére, a bevásárlóközpontba. A képek megrendezettek, és éppen el sem rejtett intenciójuk miatt zavarba ejtőek. Ugyanakkor megmutatják azt a vágyat, hogy a mára kiveszett hagyományokat valahogyan mégis visszacsempésszük világunkba. Még akkor is, ha idegenül hatnak.

Gárdonyi László

* Tóth Balázs Zoltán: Semmi sem az, aminek látszik – A rendezői mód aktivációja a magyar kortárs fotóművészetben in: Baki Péter (szerk.): Magyar Fotóművészet az új évezredben – Kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában, 2013 máj. 11. – júl. 28. Katalógus, 16. o.

Tetszik

Legyél az első az ismerőseid közül, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Gárdonyi László: Digitális archaizmus – Mondik Noémi képeihez** „Bárcsak bejártam volna esztétikára, és lennének jegyzeteim” – áll címként...
2. **Gárdonyi László: Feszültség & ellenállás** Ráthonyi Kinga műveiben a feszültség hívószó. Egymással elentétes erők játékában...
3. **Csengery Kristóf: Hattyúlovag hegedűtokkal (Csiky Gergely: Prolik. Az Egri Gárdonyi Géza Színház a POSzT-on. Díszlet Cziegler Balázs, jelmez Füzér Anni, rendezte Máté Gábor.)** Lehetne a Kékszakállú vára is, de csak egy pesti, külvárosi,...